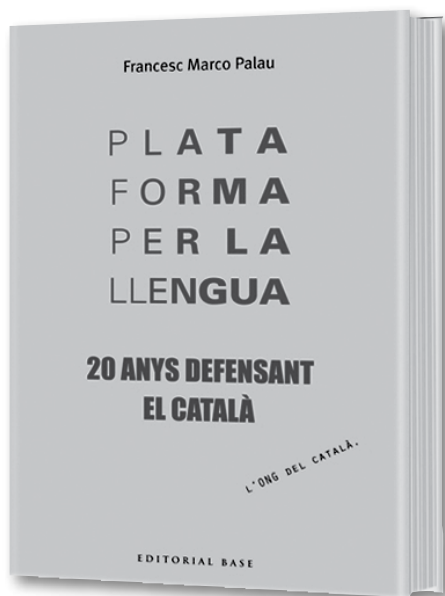

Perspectives de lleng

Francesc Marco Palau

Portada del llibre que reconta la història dels vint anys de la Plataforma per la llengua, i que es publicarà el proper Sant Jordi.

El tren provinent de l'Atlàntic m'acull al seu pas per Iruñea/Pamplona. Trec paper i bolígraf, i és que fins a l'estació del Camp de Tarragona tindrè temps per escriure. Són les meves primeres línies per a *Lo Floc*, publicació imprescindible gràcies a l'esforç de molts, i en especial d'Anton Marc Caparó i de Maria Eugènia Perea. El comboi s'atura uns minuts a Tudela, on algun dia caldrà baixar-hi, i continua el camí.

Aquests dies a *Nafarroa* han servit per reflexionar, debatre i copsar punts de vista diferents pel que fa a la gestió de la diversitat lingüística i a la normalització de les llengües minoritzades. L'experiència catalana és un model a conèixer i a interpretar. D'ençà de la transició i el restabliment del marc autonòmic, trobem en l'escola catalana i en la creació dels mitjans de comunicació públics dos dels encerts més profitosos de la societat.

Introduir el català a l'escola va

significar democratitzar el sistema educatiu i acabar amb el model vigent en l'etapa franquista. D'ençà dels primers vuitanta s'ha anat consolidant una generació –avui excel·lents professionals, exemples de ciutadania– que ha pogut créixer, aprendre i formar-se en català. Com recentment feia referència al *Diari de Tarragona*¹, parlem d'una escola que no separa els infants i els joves per raó de la llengua que parlen a casa, sinó d'un marc d'aprenentatge que evita la segregació i garanteix la igualtat d'oportunitats. L'escola és un dels pilars bàsics de la convivència i, a més, la immersió lingüística és, sens dubte, un model d'èxit. Un model obert i integrador per garantir un futur d'esperança, de prosperitat i de benestar.

I què dir de la Televisió de Catalunya? Des de la mítica sèrie americana *Dallas* fins als actuals programes de l'Albert Om o d'en Miquel Calçada, Mikimoto. Si el govern

gua: actualitat i futur

valencià va tallar-ne les emissions és precisament perquè TV3 és la demostració de la normalitat; del que ha de ser informació, entreteniment i servei públic a la vegada. Aquesta és la normalitat del canal Super3, que concentra milers i milers de famílies a la seva trobada anual, a la Festa dels Súpers. La mateixa normalitat que feia que nombrosos valencians, de petits, miessin Bola de Drac a través de Televisió de Catalunya, com ho feien llars de Girona, Manresa o al mateix Riudoms.

Malgrat l'existència dels interessos polítics d'uns pocs, d'exigències uniformitzadores i de sentències perniciosos, el procés de normalització lingüística ha anat consolidant-se des dels primers vuitanta. Les institucions catalanes i els ajuntaments han tingut un paper fonamental. També la societat civil. Si durant el franquisme Òmnium va organitzar nombroses classes de català, amb la democràcia, Òmnium

Cultural continuà enfortint culturalment el país i promovent els valors literaris de les lletres catalanes, com ho fa Acció Cultural del País Valencià o l'Obra Cultural Balear. La Crida a la Solidaritat, per la seva banda, va convertir-se en un

«El CERAP, des d'un primer moment, ho ha fet tot en català com un acte de normalitat (en un context històric que en tenia ben poc, de normal)»

referent de la reivindicació lingüística des de la seva creació el 1981. Accions espectaculars a peu de carrer, efecte sorpresa en les seves aparicions i demandes molt bàsiques i àmpliament compartides eren les seves pautes

d'actuació. Qui no recorda les seves *performances* a l'Aeroport del Prat o a l'Estació de Sants per reclamar l'ús del català en aquestes instal·lacions?

D'ençà del 1993, amb la dissolució de la Crida, naixia la Plataforma per la Llengua. Amb l'eficiència, el pragmatisme i l'obtenció de resultats tangibles com a màxims valors, l'oenagè del català s'ha consolidat com l'organització de referència en l'àmbit de llengua. Són molts els èxits assolits: la sensibilització del món socioeconòmic, la introducció del català a les empreses, la toponímia, les joguines en català, la llengua a l'administració, etc. Amb eficàcia, dedicació i constància, la Plataforma per la Llengua és ja una de les principals entitats del país. Ara, un llibre fa balanç de les seves dues dècades d'existència, n'explica les interioritats i la contextualitza en el conjunt de canvis socials i polítics de la Catalunya actual.

Lipdub per la Llengua fet l'abril del 2011 a Barcelona.
Foto: Plataforma per la Llengua.

El teixit associatiu i el compromís personal

Arreu de les comarques de l'àmbit lingüístic, de Salses a Guardamar i de Fraga a l'Alguer, trobem entitats i associacions que comparteixen els valors del català com a llengua comuna i de cohesió social. Algunes es dediquen exclusivament a la qüestió lingüística; altres incorporen temes de llengua entre els seus camps o objectius. Podem situar el Centre d'Estudis Riudomenecs Arnau de Palomar en el segon dels supòsits. En aquest sentit, Josep M. Riu emfasitza que el CERAP, des d'un primer moment, «ho ha fet tot en català com un acte de normalitat (en un context històric que en tenia ben poc, de normal): comunicacions amb els socis (correspondència, fulletons informatius, cartells, etc), comunicacions externes (amb l'administració, la premsa, etc.), documentació administrativa (actes, estats de comptes, etc.)». Riu esmenta, a més, com a elements destacats, l'organització de cursos de català per part del Centre i l'adhesió al II Congrés

Internacional de Llengua Catalana, celebrat el 1986. Des del 2008, a més, a cada número de *Lo Floc* hi ha unes pàgines dedicades a la temàtica, en el que ha esdevingut la secció de Llengua.

Com el Centre d'Estudis, són molts els nuclis, grups, associacions o col·lectius que, en tot el territori i també

«La transició nacional va endavant, però el dret a decidir no ha d'anar vinculat a un model determinat de país, sinó en la possibilitat de poder-lo escollir nosaltres»

a Riudoms, desenvolupen una tasca admirable per prestigiar la llengua catalana, dinamitzant el Correllengua i afavorint l'extensió del seu ús social. Les prioritats han anat canviant amb els anys. La societat s'ha anat modernitzant i àmbits que semblaven impossible de normalitzar, ara es desenvolupen

plenament en català.

Els reptes actuals estan fixats en bona mesura en l'acollida dels nous, ja que en la darrera dècada i mitja han estat nombroses les persones que, provinent d'altres realitats, s'han incorporat al país. Ja són més de dues-centes les llengües que es parlen a les places i als carrers de les nostres viles. En aquest marc, el català és la millor eina per consolidar la cohesió social. El català és el nexa comú en la diversitat i és la garantia de construir un sol país. Una de les millors aportacions que poden fer els riudomenecs i les riudomenques en aquest procés és el de participar en els programes del voluntariat lingüístic, això és, el de les parelles lingüístiques. Les parelles lingüístiques? Converses entre catalanoparlants i aquells que estan estudiant català per tal que els aprenents puguin practicar-lo i guanyar fluïdesa. Qui s'anima a organitzar-ne? Qui s'apunta a participar-hi?

I després del 9 de novembre, què?

Després de la multitudinària manifestació de la Diada de 2012, i encara amb més impuls des de la Via Catalana del setembre de 2013, s'han anat succeint debats al voltant de la gestió lingüística en el futur estat. Jo he fet alguna aportació², i també a *Lo Floc* se n'han fet apreciacions, com les d'Albert Turull Rubinat³ i Francesc Bitlloch⁴. La transició nacional va endavant, però el dret a decidir no ha d'anar vinculat a un model determinat de país, sinó en la possibilitat de poder-lo escollir nosaltres.

Quan sigui el moment de bastir-ne les bases és quan l'eclecticisme serà necessari, i les aportacions

de personalitats i acadèmics, imprescindibles. El model de societat que sorgeixi l'endemà –pel que fa a la gestió lingüística sí, però en el conjunt dels àmbits– serà un model en què «no hi haurà imposicions externes, ni constitucions de transicions fetes sota incerteses pactades i inamovibles, ni tribunals amb interpretacions encara més restrictives vers els drets dels ciutadans, ni...» Seran els òrgans representatius sorgits de la voluntat democràtica els que legislaran, i el conjunt de la ciutadania els que donaran, o no, el seu suport als projectes que en sorgeixin. Serà el primer cop que es podrà dur a terme sense interferències externes i, això sol, ja és un gran què.

Més que crear un model inèdit *per se*, hom podria proposar la visió comparativa per aglutinar de cada experiència internacional allò que pogués ser més eficient pel cas català. Si hi ha bons exemples al món i democràcies avançades, aquestes també poden ser fonts d'inspiració. Tot i així, el resultat final serà, en qualsevol dels casos, innovador. Visió plural que pot proporcionar inputs molt interessants i positius tant des d'un punt de vista teòric com pràctic. En una societat de ciutadans plurilingües, el català n'és la llengua comuna, la llengua de cohesió social, la llengua compartida, l'eina que assegura la igualtat d'oportunitats.

Es plantegen aquestes proposicions per a l'àrea territorial del Principat de Catalunya, obviant, conscientment, les valls pirinenques de l'Aran. Es considera que han de ser les pròpies institucions araneses les que decideixin lliurement i sense

condicionants externs les polítiques lingüístiques que cal aplicar al territori muntanyenc. Més, sabent que és l'espai on l'occità disposa, avui, d'un estatus d'oficialitat per als seus parlants. En tot cas, més enllà de recomanacions, caldria deixar les portes ben obertes.

El tren s'aproxima a la Franja, allà on quan dius «Bon dia», et poden respondre «Bon dia». Aviat arribarem a Lleida. No s'oblida tampoc, i caldria tenir-ho present, que nombrosos catalanoparlants no formaran part, com a mínim territorialment, del nou estat. És així com restaran ciutadans en altres administracions polítiques ja existents. Serà imprescindible disposar de les eines necessàries perquè els guanys lingüístics –i tots els guanys– assolits en el nou estat puguin ser-ho per al conjunt dels parlants.

En tot cas, aquest –el de les suposicions de futur– no és un debat que s'hagi d'obrir ara. Amb rigor i serenitat caldrà reflexionar-hi quan el nou estat sigui una realitat. »

Notes i bibliografia

1. Marco Palau, Francesc. «L'escola catalana, model de cohesió social». *Diari de Tarragona* (19 de març de 2014), p. 30.
2. Marco Palau, Francesc. «Idees de llengua i futur». *Tornaveu*, 98 (març de 2014).
3. Turull Rubinat, Albert. «Precisions sobre l'oficialitat de la llengua». *Lo Floc*, 204 (abril-juny 2013), pp. 18-21.
4. Bitlloch, Francesc. «La llengua de la llibertat». *Lo Floc*, 200 (abril-juny 2012), pp. 26-27.

L'ús social de la llengua catalana es fa present a peu de carrer (2011).
Foto: Plataforma per la Llengua.

